

2. Локк Дж. О гражданском правлении / Локк Дж. // Избранные философские произведения : в 2 т. – М., 1960. – Т. 2. – 1960. – С. 5–137. – Из содерж. : О рабстве. – Гл. 4. – С. 16–18.
3. Локк Дж. Об отцовской власти / Локк Дж. // Избранные философские произведения : в 2 т. – М. : Издательство социально-экономической литературы, 1960. – Т.2. – 1950. – С. 32–45.
4. Харц Л. Либеральная традиция в Америке / Л. Харц [пер. с англ. Г. П. Бляблина и др.; общ. ред. В. Согрина; ред. Т. С. Комаров]. – М. : Прогресс : Прогресс-Академия, 1993. – 236 с.
5. История политических и правовых учений : учеб. для вузов / [под ред. проф. В. С. Нерсесянца]. – М. : Издательская группа НОРМА – Инфра•М, 2000. – 736 с. (2-е изд.).
6. История политических и правовых учений : учеб. / [под ред. О. Э. Лейста]. – М. : Юрид.лит., 1997. – 576 с.
7. Кант И. Метафизика нравов / Кант И. // Собр. соч. : в 6 т. – М. : Мысль, 1965. – Т.4. – ч.2. – 1965. – С. 107–437. (Философское наследие).
8. Гегель Г. В. Ф. Гегель – Шеллингу : [Берн, 16 апр. 1795 г.] / Гегель Г. В. Ф. // Работы разных лет : в 2 т. – М., 1973. – Т. 2. – 1973. – С. 222–225. (Философское наследие).
9. Гегель Г. В. Ф. Конституция Германии // Гегель Г. В. Ф. Политические произведения. – М., 1978. – С. 65–184. – (Памятники философской мысли).
10. Фейербах Л. Право и государство / Фейербах Л. // Избранные философские произведения : в 2 т. – М. : Мысль, 1955. – Т.1. – 1955. – С. 642–647.
11. Фейербах Л. Эвдемонизм / Фейербах Л. // Избранные философские произведения : в 2 т. – М. : Мысль, 1955. – Т.1. – 1955. – С. 578–641.
12. Фейербах Л. Вопрос о бессмертии с точки зрения антропологии / Фейербах Л. // Избранные философские произведения : в 2 т. – М. : Мысль, 1955. – Т.1. – 1955. – С. 275–441. – Из содерж. : Дополнительные замечания и ссылки. – С. 425–438.
13. Фейербах Л. Ложная, то есть богословская сущность религии / Фейербах Л. // Избранные философские произведения : в 2 т. – М. : Мысль, 1955. – Т.2. – 1955. – С. 220–405.

Марущак Олександр Анатолійович, викладач

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ, ЯК ЧАСТИНИ СИСТЕМИ КРИМІНАЛІСТИКИ

Заключний (четвертий) розділ криміналістики складається із загальних положень (теоретичних основ), а також методик вирішення типових слідчих задач, методик розслідування окремих категорій (груп, видів та різновидів) злочинів [1, с. 33].

По праву, даний розділ можна назвати основним та найголовнішим в практичній діяльності. Тому що, саме криміналістична методика розслідування окремих злочинів забезпечує слідчого знанням особливостей окремих видів злочинів і системою специфічних стратегічних і тактичних підходів [2, с. 22].

Методика розслідування окремих видів злочинів – система наукових положень та розроблених на їх основі рекомендацій по розслідуванню та запобіганню окремих видів та груп злочинів [3, с. 6].

Метод – (грец. Methodos – шлях дослідження, вчення). 1. Спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя; підхід до вивчення життя і його відображення. 2. Прийом або система прийомів, що застосовується в певній галузі діяльності (науки, виробництва тощо) [4, с. 473-474].

Поняття методики більш ширше, і визначається як, - сукупність взаємопов'язаних способів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи [5, с. 178].

Криміналістичне трактування визначає системність, послідовність і дотримання рекомендованих криміналістичних методик при проведенні слідчих дій чи досліджень, адже методика визначає оптимальний порядок проведення слідчих дій і їх специфіку, вказує на необхідні організаційні заходи, рекомендує технічні засоби та прийоми для досягнення необхідних результатів [6, с. 29].

Існує багато визначень криміналістичної методики розслідування.

В.О. Образцов сформулював таку дефініцію: криміналістична методика – це розділ криміналістики, система знань про поняття, сутність, зміст цієї частини криміналістики, а також про те, які, на якій підставі, з якою метою, шляхом реалізації яких методів та іншого наукового інструментарію створюються методичні рекомендації, адресовані слідчій практиці, який їх обсяг, структура та зміст [7, с. 375].

А. Соловйов визначає криміналістичну методику розслідування окремих видів злочинів як розділ криміналістики, що вивчає загальні закономірності організації і розслідування злочинів та розробляє на їх основі з урахуванням вимог кримінального і кримінально-процесуального законодавства науково-методичні рекомендації з виявлення, розкриття і розслідування злочинів певного виду, групи, а також окремих злочинів з урахуванням їх специфіки [8]. І.Ф. Герасимов зазначає, що методика розслідування окремих видів і груп злочинів є структурною частиною криміналістики, в якій на підставі загальних принципів положень розглянуто методи та засоби, що застосовують у розкритті й розслідуванні конкретних видів і груп злочинів із урахуванням їх криміналістичної характеристики і типових слідчих ситуацій [9, с. 325].

В.А. Журавель вважає, що це інформаційно-пізнавальна модель, в якій відображено комплекси методів, засобів, прийомів та рекомендацій типізованого характеру, викладених в описовій або формалізованій формі щодо раціональної організації процесу збирання, оцінки та використання доказової інформації відповідно до специфіки вчинення й розслідування різних злочинних виявів та судового розгляду кримінальних справ [10, с. 24]. При цьому пропонується виділяти два рівні такої моделі: ретроспективний і перспективний. А.В. Шмонін так визначає криміналістичну методику, як інформаційну модель наукових положень і розроблених на їх основі практичних рекомендацій з організації й реалізації розкриття, розслідування та попередження злочинів [11, с. 108–109].

Більш лаконічним, але не менш вдалим є визначення В. П. Бахіна, який вважає, що криміналістична методика являє собою систему наукових положень та розроблених на їх основі практичних рекомендацій з оптимального проведення розслідування злочинів [12, с. 6]. Схожим є визначення А.Г. Філіпова, який визначив що методика розслідування окремих видів злочинів - система наукових положень та розроблених на їх основі рекомендацій по розслідуванню та запобіганню окремих видів та груп злочинів [3, с. 6].

Предметом методики розслідування являється перед усім виявлення та вивчення таких криміналістичних особливостей будь якої злочинної діяльності і їх закономірних взаємозв'язків, знання про які сприяють якнайшвидшому розкриттю злочинів і вирішенню всіх інших задач розслідування, а також і найбільш дієвому попередженню злочинів. До числа таких ознак відносяться особливості способу, механізму та обстановки скоєння злочинів, типологічних, особистісних ознак злочинця, а у ряді випадків – особливості захисту об'єкта від злочинного посягання, особистісних даних потерпілих, мотивів скоєння злочинів та ін. Відповідно в методиці виявляються та вивчаються особливості закономірного взаємозв'язку між вказаними елементами криміналістичної характеристики, які мають методичне значення [13, с. 28].

Б. Щур проаналізувавши наукові праці вчених криміналістів прийшов до висновку, що в теорії криміналістики використовують різні терміни для позначення криміналістичної методики: „методика розслідування злочинів”, „методика розслідування окремих видів злочинів”, „методика з розслідування злочинів”, „методика розкриття злочинів”. Зазначені терміни, у більшості випадків, застосовують як синоніми [14, с. 266].

Разом с тим В.Журавель, у своєму аналізі, зазначає що зовнішньо схожі терміни - «криміналістична методика розслідування злочинів», «окрема криміналістична методика» і «криміналістична методична рекомендація» мають різне змістовне навантаження і відрізняються один від одного. У першому випадку йдеться про самостійний розділ

криміналістики, у другому - про систему (комплекс) науково-практичних рекомендацій щодо організації та здійснення розкриття, розслідування і запобігання злочинам конкретного виду, а у третьому - про окрему науково обґрунтовану та практично перевірену пораду (пропозицію) для покращення роботи з розслідування [15, с. 203].

Отже – криміналістична методика, це розділ криміналістики, який вивчає закономірності та системність процесу збирання та оцінки доказів, з метою оптимізації проведення слідчих дій та експертиз, та створення на їх основі науково-методичних рекомендацій з розслідування та профілактики злочинів.

Список використаних джерел

1. Криміналістика: Учебник. 2-е изд., перераб. И доп. / Под ред. В.А. Образцова. М.: Юристъ, 1999. – 735 с.
2. Зорин Г.А. Теоретический основы криминалистики. – Мн.: Амалфея, 2000. – 416 с. – (Фундаментальная криминалистика ХХI века).
3. Криміналістика: Учебник / под ред. Проф. А.Г. Филиппова. М.: Юриспруденция, 2000. – 352 с.
4. Сучасний тлумачний словник української мови: 100 000 слів/ Заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. – Х.: ВД «Школа», 2008. – 1008 с. (473-474).
5. Новий словник української мови. 2 том. Укл.: В. Яременко, О. Сліпущко / вид. друге, випр. 2001 / 928с.
6. Криміналістика. Навчальний посібник - Кондор, 2007. – 558 с.
7. Образцов В. А. Криміналістика : [учебник] / В. А. Образцова. – М. : Юридическая литература, 1995. – 592 с.
8. Соловьев А. В. Общие положения криминалистической методики расследования отдельных видов преступлений / А. В. Соловьев // Криміналістика : учебник / под ред. Е. П. Ищенко, В. И. Комиссарова. – М. : Юристъ, 2007. – С. 339.
9. Герасимов И. Ф. Общие положения методики расследования преступлений // Криміналістика : [учебник] / И. Ф. Герасимов, Л. Я. Драпкин, Е. П. Ищенко и др. ; Под ред. И. Ф. Герасимова, Л. Я. Драпкина. – М. : Высшая школа, 1994. – С. 324–334.
10. Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції : [монографія] / В. А. Журавель. – Х. : Видавнича агенція «Апостіль», 2012. – 304 с.
11. Шмонин А. В. Методика расследования преступлений / А. В. Шмонин. – М. : Юстицинформ, 2006. – 462 с.
12. Бахин В. П. Криміналістическая методика : лекция / В. П. Бахин. – Киев, 1999. – С. 3
13. Криміналістика: Учебник / Отв. Ред. Н.П. Яблоков. – 2-е изд., перераб. И доп. – М.: Юристъ, 2000. – 718.
14. Б. Щур. Криміналістична методика: проблеми становлення та змісту. Вісник Львівського Університету. Серія Юридична. 2008. Вип. 47. С. 265-270. (266с.)
15. Журавель Окрема криміналістична методика: поняття та сфера застосування. Вісник № 2 (65) с. 202-213.

Нітченко Алла Григорівна, к.і.н., доцент

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ВІЗОВИЙ ДІАЛОГ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ «ДОРОЖНЬОЇ КАРТИ» БЕЗВІЗОВОГО РЕЖИМУ

Діалог між ЄС і Україною щодо візової лібералізації розпочався 29 жовтня 2008 р. і досі триває. Метою діалогу є визначення усіх можливих умов для забезпечення безвізових подорожей громадянам України до ЄС. Головним інструментом реалізації діалогу став План дій з візової лібералізації, який Україна отримала від ЄС у листопаді 2010 р. [1]. Значений План дій є документом рекомендаційного характеру, так званою «дорожньою картою» безвізового режиму, що містить вичерпний перелік умов і критеріїв, виконання яких призведе до скасування з боку ЄС короткотермінових віз для громадян України.